

gememoreerde regeringstelegrammen stelde de Contact-Commissie een commissie in die haar diende te adviseren hoe de door de regering gevraagde propaganda-actie het best zou kunnen worden gevoerd. Die commissie bestond uit vertegenwoordigers van *Trouw*, *De Waarheid* (hoofdredacteur Koejemans), *Je Maintiendrai* en *Vrij Nederland* alsmede uit een Indologie-student (aangetrokken via *De Geus*), een Indonesiër (de communist Setyadjit, voorzitter van de *Perhimpoean Indonesia*¹) en een hoogleraar: prof. ir. W. Schermerhorn, groot voorstander van de (in het gijzelaarskamp te Gestel ontwikkelde) denkbeelden van de Nederlandse Volksbeweging; Schermerhorn trad als voorzitter van de commissie op.

De commissie beperkte zich er toe, een verklaring op te stellen die namens de illegaliteit in alle grote illegale opiniebladen zou worden opgenomen. 'De gedachten, door H.M. de Koningin uitgesproken in haar rede van 7 december 1942, zullen', zo heette het in het politiek belangrijkste deel van het concept,

'voor de bevrijdingslegers de zin van hun strijd moeten bepalen . . . Ons verbindt het vertrouwen dat bij de beslissing over de toekomstige structuur van het koninkrijk (een beslissing die zal worden genomen naar aanleiding van de resultaten ener conferentie waaraan vertegenwoordigers van alle delen van het koninkrijk deelnemen) de Indonesische volkeren in een toenemende vrijwillige samenwerking en in een volledig deelgenootschap tussen het Nederlandse volk en hen, de beste waarborgen zullen zien voor het herstel van hun vrede en voor de toename van hun voorspoed. Indien wij hierbij de nadruk leggen op de vrijwilligheid van het samengaan van Indonesië met Nederland, dan doen wij dat in het vertrouwen dat elke gedachte aan willekeur van de zijde van geheel Indonesië of van een toonaangevende groep van haar bevolking' –

hier werd door de Contact-Commissie de tekst gewijzigd tot: 'elke gedachte aan willekeur, zowel van de zijde van Nederland als van geheel Indonesië of van een toonaangevende groep van haar bevolking' –

'uitgesloten kan worden geacht . . . (Wij) vertrouwen er op dat de band tussen Nederland en Indonesië in een vernieuwd Gemeenebest zowel in de lijn (der)

¹ Dit was de in 1908 in Leiden opgerichte vereniging van Indonesische studenten die sinds ca. 1925 in Nederland was opgetreden als woordvoerder van de groeperingen die in Indonesië op meer zelfstandigheid of zelfs op onafhankelijkheid aandrongen. Leden van de vereniging hadden van '40 af eigen illegale bladen uitgegeven, van mei '44 af een blad dat *De Bevrijding* heette.